

Brussel, 15.12.2015
COM(2015) 642 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE

Tweede tweejaarlijks verslag van de Europese Unie uit hoofde van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering

(vereist krachtens artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende een bewakings- en rapportagesysteem voor de uitstoot van broeikasgassen en een rapportagemechanisme voor overige informatie op nationaal niveau en op het niveau van de Unie met betrekking tot klimaatverandering, en tot intrekking van Beschikking nr. 280/2004/EG, en krachtens Besluit 2/CP.17 van de Conferentie van de Partijen bij het UNFCCC)

{SWD(2015) 282 final}

INLEIDING

Dit verslag en het begeleidende werkdocument voor de diensten van de Commissie vormen het tweede twejaarlijks verslag van de Europese Unie zoals vereist krachtens artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) nr. 525/2013 en Besluit 2/CP.17 van de Conferentie van de Partijen uit hoofde van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (UNFCCC). Zij zullen aan het UNFCCC worden toegezonden als de tweede indiening van het twejaarlijks verslag van de Europese Unie.

INFORMATIE OVER BROEIKASGASEMISSIES EN TRENDS

De totale broeikasgasemissies in de EU-28, met inbegrip van de emissies uit de internationale luchtvaart, zijn ongeveer 20 % gedaald tussen 1990 en 2013. De verslaglegging betreft de voor de EU-doelstelling uit hoofde van het Raamverdrag relevante emissies en zijn afkomstig van de meest recentelijk bij het UNFCCC ingediende EU-inventaris. Het voornaamste broeikasgas is CO₂, dat in 2013 82 % van de totale emissies in de EU-28 vertegenwoordigde.

De emissies per hoofd van de bevolking in de EU daalden 26 % tussen 1990 en 2013, van 11,8 ton tot 8,9 ton per hoofd van de bevolking. De emissies in de EU-28 daalden hoewel de economie is gegroeid. Het ontkoppelen van economische groei en broeikasgasemissies heeft sinds 1990 gestaag aangehouden. De groei van het bruto binnenlands product (bbp) in de periode 1990-2013 bedroeg ongeveer 45 % voor de EU-28 terwijl de broeikasgasemissies ongeveer 20 % daalden. Bijgevolg is de broeikasgasemissie-intensiteit van de EU met bijna de helft gedaald.

De uitvoering van structurele beleidsmaatregelen op het gebied van klimaat en energie heeft in aanzienlijke mate bijgedragen tot deze succesvolle ontkoppeling. Met name de tenuitvoerlegging van het klimaat- en energiepakket voor 2020 heeft geleid tot een aanzienlijke toename van het aandeel van hernieuwbare energie en tot vooruitgang op het gebied van energie-efficiëntie. Beide elementen spelen een bepalende rol in de vastgestelde emissiereductie, waarbij de koolstofprijs functioneert als een drijvende kracht die naar verwachting steeds belangrijker zal worden.

GEKWANTIFICEERDE EMISSIEREDUCTIEDOELSTELLING VOOR DE GEHELE EU-ECONOMIE

In het kader van het UNFCCC hebben de EU en de lidstaten de gezamenlijke emissiereductiedoelstelling vastgesteld om de broeikasgasemissies tegen 2020 met ten minste 20% te reduceren in vergelijking met 1990, met een voorwaardelijk aanbod om de reductie te verhogen naar 30 %, op voorwaarde dat andere ontwikkelde landen zich verbinden tot vergelijkbare emissiereducties en de ontwikkelingslanden naargelang van hun verantwoordelijkheden en respectievelijke capaciteiten voldoende bijdragen.

De EU-doelstelling is vastgelegd in de EU-wetgeving en wordt door de EU en haar lidstaten uitgevoerd. Deze wetgeving is opgebouwd rond het klimaat- en energiepakket van de EU waarin voor de Unie een emissiereductiedoelstelling voor broeikasgassen is vastgesteld van 20 % tegen 2020 in vergelijking met 1990, hetgeen gelijk staat aan een verlaging met 14 % ten opzichte van 2005. Deze inspanningen zijn verdeeld over de sectoren die vallen onder de EU-regeling voor de handel in emissierechten (EU-ETS) en de niet-ETS-sectoren die vallen onder de beschikking inzake de verdeling van de inspanningen (ESD).

VOORUITGANG BIJ HET BEREIKEN VAN DE EMISSIEREDUCTIEDOELSTELLING VOOR DE GEHELE ECONOMIE - EU-BELEID EN -MAATREGELLEN EN DE IMPACT ERVAN

De EU en haar 28 lidstaten nemen nu reeds vele jaren zowel afzonderlijk als gezamenlijk nationale en internationale maatregelen tegen klimaatverandering, waarbij belangrijke emissiereducties zijn gerealiseerd.

Om een antwoord te bieden op de uitdagingen en tegemoet te komen aan de investeringsnoden met betrekking tot klimaatactie is de EU overeengekomen dat ten minste 20 % van de EU-begroting voor 2014-2020, d.w.z. ten minste 180 miljard EUR, gespendeerd zou moeten worden aan klimaatgerelateerde acties. Dit houdt een aanzienlijke stijging in ten opzichte van de klimaatgerelateerde uitgaven van de vorige begroting, die 6,8 % bedroegen van de EU-begroting voor 2007-2013. Om dit te bereiken zijn mitigatie- en aanpassingsacties geïntegreerd in alle belangrijke uitgavenprogramma's van de EU, met name cohesiebeleid, regionale ontwikkeling, energie, vervoer, onderzoek en innovatie en het gemeenschappelijk landbouwbeleid.

De EU en haar lidstaten blijven werken aan de versterking van de wetgeving om de uitstoot van broeikasgassen te verlagen en de overgang naar een koolstofarme economie mogelijk te maken. Belangrijke beleidsontwikkelingen sinds de indiening van het eerste tweejaarlijks verslag omvatten de ontwikkelingen in verband met de EU-ETS, nieuwe wetgevingsinstrumenten in de vervoersector en een versterkte verordening inzake F-gassen.

Sinds 2013 werkt de EU-ETS volgens de verbeterde en meer geharmoniseerde regels van fase 3 die de periode 2013-2020 bestrijkt. Een goed werkende, hervormde EU-ETS is nodig als voornaamste instrument om de EU-ETS-emissies in 2030 tot 43 % te reduceren in vergelijking met 2005. Europa's vlaggenschipinstrument ondergaat daarom momenteel aanzienlijke structurele hervormingen om de EU op weg te helpen naar het realiseren van een koolstofarme economie.

Als eerste stap werd de veiling van 900 miljoen rechten uitgesteld om de uitdaging aan te pakken van het groeiende overschot aan emissierechten dat is opgebouwd in de EU-ETS. Als tweede stap werd een marktstabiliteitsreserve overeengekomen waarmee het overschot aan rechten wordt aangepakt en de bestendigheid van het systeem tegen grotere schokken wordt verbeterd door het aanbod van te veilen emissierechten aan te passen. Ten slotte heeft de Commissie in juli 2015 een herziening van de EU-ETS voorgesteld om de EU-ETS-emissies tegen 2030 tot 43 % te reduceren in vergelijking met 2005. Dit is de laatste stap om ervoor te zorgen dat de EU-ETS ten volle kan worden benut met het oog op 2030.

Ook in de vervoersector vonden belangrijke ontwikkelingen plaats, met nieuwe EU-wetgeving waarin bindende emissiedoelstellingen voor 2021 zijn vastgesteld voor nieuwe auto's en bestelwagens. De strategie voor zware voertuigen die in mei 2014 werd vastgesteld, is het eerste initiatief van de EU om het brandstofverbruik en de CO₂-emissies van vrachtwagens, bussen en touringcars aan te pakken. In april 2015 heeft de EU een wetgevingsinstrument vastgesteld waarbij voor de hele EU een systeem voor monitoring, rapportage en verificatie voor de scheepvaart wordt opgezet, als eerste stap in de strategie van de EU om de uitstoot in deze sector te verlagen.

De herziene verordening inzake F-gassen is op 1 januari 2015 in werking getreden; hierin worden bestaande maatregelen (bv. de insluiting van gassen door de detectie van lekken, de installatie van apparatuur door opgeleid personeel, de terugwinning van gebruikte gassen

enz.) versterkt en de afbouw van het gebruik van F-gassen ingeleid, wat de totale uitstoot van F-gassen in 2030 met twee derde moet verlagen in vergelijking met 2014. Ook wordt in bepaalde omstandigheden het in de handel brengen van F-gassen verboden als er alternatieven beschikbaar zijn, bv. huishoudelijke koelkasten en diepvriezers die fluorkoolwaterstoffen (HKF's) met een aardopwarmingsvermogen (GWP) van 150 of meer bevatten.

Bovendien heeft de Europese Raad in oktober 2014, voortbouwend op het klimaat- en energiepakket voor 2020 en in lijn met de doelstelling om te evolueren naar een koolstofarme economie, overeenstemming bereikt over de voornaamste bouwstenen van het klimaat- en energiekader van de EU voor 2030: een bindend EU-streefcijfer voor de eigen reductie van broeikasgasemissies met ten minste 40 % tegen 2030 in vergelijking met 1990; een op EU-niveau bindend streefcijfer van ten minste 27 % hernieuwbare energie tegen 2030; en een indicatief energie-efficiëntiestreefcijfer van ten minste 27 % voor 2030, dat in 2020 moet worden herzien met het oog op een streefcijfer van 30 %.

Met dit doel heeft de Commissie in juli 2015 reeds een herziene EU-ETS-richtlijn voorgesteld, die momenteel in bespreking is binnen de EU-instellingen, en zal zij wetgevingsvoorstellen indienen voor de niet-ETS-sectoren. Ook brengt de Commissie de activiteiten ten uitvoering die zijn gepland in het kader van de kaderstrategie voor de energie-unie, waaronder aankomende voorstellen inzake hernieuwbare energie en energie-efficiëntie.

VOORUITGANG BIJ HET BEREIKEN VAN DE EMISSIEREDUCTIEDOELSTELLING VOOR DE HELE ECONOMIE - PROGNOSES

Volgens de meest recente op bestaande maatregelen gebaseerde prognoses wordt de totale uitstoot, volgens de gegevens die door de lidstaten in 2015 werden verstrekt, in 2020 24 % lager geschat dan in 1990. Bijgevolg ligt de EU momenteel op schema bij het verwezenlijken van haar doelstelling voor 2020.

Volgens de prognoses zullen de broeikasgasemissies tot 2030 verder dalen.

De uitstoot door de energiesector, met uitzondering van het vervoer, vertegenwoordigt het grootste aandeel van de totale broeikasgasemissies en van de totale emissiereductieprognoses. Volgens de prognoses zullen de emissies door deze sector tegen 2020 ongeveer 33 % dalen in vergelijking met 1990 en ongeveer 38 % tegen 2030. Enkel in de vervoersector zullen de emissies volgens de prognoses stijgen: zij zullen met 13 % toenemen tussen 1990 en 2020 en zich nadien stabiliseren tot 2030. Na 2007 is een langzame maar gestage daling van de emissies afkomstig van vervoer zichtbaar, die te verklaren is door de combinatie van hogere brandstofprijzen en een strenger beleid, zoals CO₂-normen voor auto's en bestelwagens.

FINANCIËLE ONDERSTEUNING, TECHNOLOGISCHE ONDERSTEUNING EN ONDERSTEUNING VAN DE CAPACITEITSOPBOUW AAN ONTWIKKELINGSLANDEN DIE PARTIJ ZIJN

Klimaatfinanciering speelt een belangrijke rol in de verwezenlijking van de overeengekomen doelstelling om de mondiale stijging van de gemiddelde temperatuur te beperken tot minder dan 2 °C ten opzichte van het pre-industriële niveau, de overgang naar economieën met lage broeikasgasemissies te realiseren en bij te dragen aan klimaatbestendige duurzame ontwikkeling. De EU en haar lidstaten zijn de grootste donoren van officiële ontwikkelingshulp aan ontwikkelingslanden, goed voor 58,2 miljard EUR in 2014, en zij wezen 7,34 miljard EUR toe voor snellestartfinanciering in de periode 2010-2012. Voorts

hebben de EU en haar lidstaten in 2014 gezamenlijk 14,5 miljard EUR toegezegd om ontwikkelingslanden bij te staan in hun strijd tegen de klimaatverandering.

De EU bevordert een gemeenschappelijke en alomvattende aanpak van ontwikkelingsfinanciering, met inbegrip van acties tegen klimaatverandering als onderdeel van de "Agenda voor verandering", waarbij zij de nadruk legt op elkaar versterkende klimaat- en ontwikkelingsnevenvoordelen.

De totale steun van de EU aan de ontwikkelingslanden die partijen zijn bij het UNFCCC bedroeg in 2013 en 2014 2 178 miljoen USD (1 641 miljoen EUR).

Capaciteitsontwikkeling vormt een kerndeel van de Europese ontwikkelingshulp en in alle samenwerkingsprojecten voor ontwikkelingshulp op het gebied van klimaatverandering zijn activiteiten met betrekking tot de overdracht van technologie opgenomen. Europa is een belangrijke speler op het gebied van koolstofarme technologieën en dankzij een reeks beleidsinitiatieven behoudt zij die positie. De EU ondersteunt de ontwikkeling en de uitrol van technologieën in ontwikkelingslanden via aanzienlijke investeringen in innovatie.